Burgerschap – identiteit en diversiteit

Les 1: Duurzaam samenleven - Identiteitsvorming

5e leerjaar

Wie ben ik? Wie zijn wij?

1

In de klas van juf Lien mogen de leerlingen een poster maken. Die heet 'Wie ben ik?'. Op die poster mogen ze woorden, tekeningen en kleuren zetten die iets vertellen over hun identiteit. “Je identiteit is alles wat meebepaalt wie je bent,” zegt juf Lien. “Sommige dingen kan je zien, andere dingen niet.”

2

De leerlingen gaan aan de slag. Milan schrijft eerst zijn **naam** en **leeftijd** op (hij is tien). Daarna tekent hij zijn krullen, want zijn **uiterlijk** hoort ook bij hem. Hij tekent ook zijn **hobby’s**: zwemmen, strips lezen en gamen. Naast hem zit Sara. Zij schrijft dat ze graag zingt en goed is in hoofdrekenen. “Dat zijn mijn **talenten**,” zegt ze trots.

De juf vraagt: “Zijn hobby’s, **interesses** en talenten hetzelfde?” De klas denkt even na. “Niet altijd,” zegt Noor. “Een hobby doe je graag. Een talent is iets waar je goed in bent. En een interesse

is iets wat je interesseert, maar daarom doe je er niet per se iets mee.” Juf Lien knikt. Dat heeft Noor goed uitgelegd.

Op Pauls kaart staan er mannetjes rondom hem getekend. "Dat zijn mijn **vrienden** en vriendinnen", zegt hij trots. "Ik ben eerder luid en actief, en sommige vrienden helpen me om rustiger te zijn." Juf Lien is blij: "Kijken naar iemands **karakter** en vrienden kan inderdaad ook iets vertellen over wie je bent.”

Jeffrey tekende dan weer twee grote mannen naast hem. Zijn papa's. Juf Lien merkt bij de andere leerlingen veel verschillende **gezinssamenstellingen** op. Meerdere kinderen wonen bij hun mama en papa. Mia woont bij één ouder. Mohamed tekende drie plusjes, want hij heeft een plusmama en twee plusbroers. Juf Lien zegt: “Je gezinssamenstelling kan verschillen. Een kind kan wonen bij één ouder, twee ouders, plusouders, grootouders, pleegouders, adoptieouders, twee mama’s, twee papa’s of nog anders. Elk gezin kan anders zijn.”

Op de kaart van Aylin merkt juf Lien woorden op die ze niet begrijpt. Aylin legt haar uit dat dit Turks is, want zij spreekt die **taal** met haar oma. Jules heeft dan weer "liefde en amour" geschreven, want hij spreekt thuis Frans met zijn papa, Nederlands met zijn mama. “Taal kan dus ook bij je identiteit horen,” zegt de juf. “Net zoals **het land of de regio waarmee je je verbonden voelt**.” Voor Mortada is dat Egypte, want daar wonen zijn grootouders. Die band toont hij door zichzelf in een pyramide te tekenen.

Dan vraagt juf Lien de klas om alle kleurpotloden en stiften even neer te leggen. Ze wil graag een paar moeilijker begrippen uitleggen. Ze toont Aylins kaart: "Aylin heeft de Belgische **nationaliteit**, maar haar familie heeft ook Turkse afkomst. Nationaliteit is iets officieel, bijvoorbeeld Belg zijn op papier. Die Turkse afkomst van Aylin vormt haar **etniciteit**. Dat gaat meer over culturele achtergrond, afkomst, tradities, taal of verbondenheid met een groep."

"Ook al hebben we verschillende etniciteiten, toch kunnen we **waarden** gemeenschappelijk hebben. Weten jullie wat waarden zijn?" Jules weet het antwoord: "Dat zijn dingen die mensen belangrijk vinden, zoals eerlijk zijn." "Inderdaad", zegt juf Lien, "en welke **normen**, of welke afspraken of regels horen dan bij die waarde? Welke regel volgen we in de klas die bewijst dat we eerlijk zijn?" "Niet liegen!" roept Ayden. "Niet spieken", zegt Kenza.

Op het bord schrijft de juf nog enkele begrippen: **sekse**, **gender** en **seksuele oriëntatie**. Enkele kinderen in de klas beginnen te giechelen, maar juf Lien legt rustig uit dat sekse gaat over lichamelijke of biologische kenmerken waarmee iemand geboren wordt. Gender gaat over hoe iemand zichzelf beleeft en uitdrukt. Iemand kan zich jongen voelen, meisje, allebei, geen van beide of op een andere manier. Seksuele oriëntatie gaat over op wie iemand verliefd kan worden of tot wie iemand zich aangetrokken kan voelen. Soms hoor je ook het woord **geaardheid**. Dat kan

bijvoorbeeld homoseksueel, heteroseksueel of biseksueel zijn. Laura fluistert tegen Anna: "Onze buurvrouw is samen met een vrouw."

“Het belangrijkste is dat we respectvol omgaan met hoe iemand zichzelf ziet,” zegt de juf. "Over zijn geaardheid of gender hoeft niemand iets te vertellen. Dat mag een persoonlijk geheim blijven. We leren vooral dat mensen verschillend kunnen zijn en dat respect belangrijk is.”

Tenslotte komen de woorden **geloof en levensbeschouwing** op het bord. Sommige kinderen vieren Kerstmis, anderen vieren het Suikerfeest, en sommige kinderen zijn niet gelovig. “Levensbeschouwing betekent hoe iemand kijkt naar het leven en naar grote vragen,” zegt juf Lien. “Dat kan religieus zijn, maar ook niet-religieus.”

Na haar uitleg geeft juf Lien de leerlingen nog even de tijd om hun kaart aan te vullen. "Maar je hoeft niets op te schrijven wat je niet wil delen!" herhaalt ze.

Aan het einde kijkt de klas naar alle kaarten. Die zien er allemaal heel anders uit, wat een diversiteit! "Dat maakt jullie nu net zo boeiend", zegt juf Lien, "dat jullie allemaal zo uniek en zo divers zijn!".

Opdracht 1: diversiteitsfactoren

Vul aan met voorbeelden uit de tekst.

Diversiteitsfactoren	Voorbeeld uit de tekst	Mijn identiteit
naam		
leeftijd		
uiterlijk		
sekse		
gender		
geaardheid = seksuele oriëntatie		
gezinssamenstelling		
interesses		
hobby's		
talenten		
karakter eigenschappen		
waarden		
Ik ben lid van ... (groep)		
nationaliteit		
etniciteit		
levensbeschouwing		
talenkennis		
land of regio waarmee je je verbonden voelt		

Opdracht 2: definities

Schrijf de woorden bij hun juiste beschrijving.

Kies uit: levensbeschouwing
identiteit
gender
diversiteit
persoonlijke identiteit
collectieve of sociale identiteit

_____

Dit betekent wie je bent en hoe je jezelf ziet. Onderdelen ervan zijn: naam, leeftijd, uiterlijk, hobby's, gezin, taal, karakter, vrienden, talenten, waarden, gender, levensbeschouwing en interesses.

_____

Mensen verschillen van elkaar, maar hebben ook gelijkenissen.

Vb: ik ben net zoals mijn klasgenoot een Belg. Zij heeft daarnaast ook Marokkaanse roots, ik niet.

_____

Hoe iemand zichzelf beleeft en uitdrukt.

Vb: man, vrouw, non-binair, intersekse

_____

Hoe iemand kijkt naar het leven en naar grote vragen.

Vb: atheïstisch, moslim, katholiek, …

_____

Dit gaat over wat je uniek maakt als individu: unieke kenmerken, ervaringen en waarden.

Vb: je fijngevoeligheid, je talent voor wiskunde, je ervaring als mantelzorger, …

_____

Dit gaat over wat je verbindt met een groep: gedeelde kenmerken, normen en tradities.

Vb: jullie gedeelde humor, jullie betrokkenheid op elkaar, …

Opdracht 3: sorteren

Plaats alle woorden die vet staan in de tekst nu in de juiste kolom: naam, leeftijd, uiterlijk, hobby's, talenten, interesses, vrienden, karakter, gezinssamenstellingen, taal, land of regio waarmee je je verbonden voelt, nationaliteit, etniciteit, waarden, normen, sekse, gender, seksuele oriëntatie (= geaardheid), geloof en levensbeschouwing.

Opdracht 4: begrijpend lezen

1. Wat betekent identiteit volgens de tekst?

_____

_____

_____

2. Waarom zegt de leerkracht dat niemand persoonlijke informatie moet delen?

_____

_____

_____

3. Wat is het verschil tussen hoe de juf zich gedraagt in het tweede deel en in het derde deel van de tekst?

_____

_____

_____

Om af te sluiten